

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гумантарний університет
Факультет документальних комунікацій, менеджменту, технологій та фізики
Кафедра професійної освіти, трудового навчання та технологій**

**АКТУЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
МОДЕРНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНО-
ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У КОНТЕКСТІ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Матеріали Всеукраїнської Інтернет-конференції
28 квітня 2021 р.**

Рівне – 2021

УДК: 373

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 5 від 27.05.2021 р.)

Редакційна колегія:

- Постоловський Руслан Михайлович** – кандидат історичних наук, професор, ректор РДГУ – голова оргкомітету;
- Павелків Роман Володимирович** – доктор психологічних наук, професор, перший проректор РДГУ – заступник голови оргкомітету;
- Дейнега Олександр Вікторович** – доктор економічних наук, професор, проректор з наукової роботи РДГУ – заступник голови оргкомітету;
- Юхименко-Назарук Ірина Анатоліївна** – доктор економічних наук, професор, декан факультету документальних комунікацій, менеджменту, технологій та фізики РДГУ;
- Лісова Світлана Валеріївна** – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри професійної освіти, трудового навчання та технологій РДГУ;
- Поліщук Наталія Валодимирівна** – доктор філософських наук, доцент кафедри професійної освіти, трудового навчання та технологій РДГУ;
- Дупак Надія Василівна** – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри професійної освіти, трудового навчання та технологій РДГУ;
- Фещук Юрій Вікторович** – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри професійної освіти, трудового навчання та технологій РДГУ;
- Герасименко Олександр Анатолійович** – кандидат історичних наук, доцент кафедри професійної освіти, трудового навчання та технологій РДГУ.

Рецензент:

- Савченко Лариса Олексіївна** – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та методики технологічної освіти ДВНЗ (Криворізький Національний університет);
- Шевців Зоя Михайлівна** – доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки початкової, інклюзивної та вищої освіти (Рівненський державний гуманітарний університет).

Актуальні проблеми модернізації професійно-педагогічної підготовки майбутніх фахівців у контексті Євроінтеграційних процесів. Матеріали Всеукраїнської Інтернет-конференції (м. Рівне, 28 квітня 2021 року). Рівне: РВВ РДГУ, 2021. 140 с.

У збірнику представлені матеріали Всеукраїнської Інтернет-конференції “Актуальні проблеми модернізації професійно-педагогічної підготовки майбутніх фахівців у контексті Євроінтеграційних процесів”.

Розглядаються актуальні проблеми модернізації професійно-педагогічної підготовки фахівців профільної та вищої освіти, сфери обслуговування (Готельно-ресторанної справи), вимоги сучасної школи до якісної підготовки майбутніх вчителів трудового навчання та технологій, можливості впровадження сучасних педагогічних технологій у систему підготовки компетентного фахівця вищого навчального закладу.

Збірник призначений для науковців, викладачів, магістрів, здобувачів вищої освіти, а також для широкого кола читачів.

ЗМІСТ

<i>Герасименко О.А.</i> Реалізація та зміст дисципліни «Основи техніки і технологій» для майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи.	5
<i>Герасименко О.А., Коваль В.В.</i> Особливості використання методу наочності під час формування в учнів 7-8 класів вміння оздоблювати вироби різьбленням на уроках трудового навчання.	8
<i>Дупак Н.В.</i> Теоретико-методологічні засади професійної підготовки бакалаврів готельно-ресторанної справи у контексті євроінтеграційних процесів.	14
<i>Жукова А.М.</i> Загальні концептуальні засади формування професійно-педагогічної компетентності у майбутніх педагогів.	19
<i>Кирильчук Ю.В.</i> Активізація навчально-пізнавальної діяльності особистості як необхідна умова підвищення якості підготовки майбутніх вчителів технологій.	25
<i>Кирильчук Ю.В., Лесковець А.М.</i> Теоретичні засади розвитку просторового мислення в учнів старших класів у процесі вивчення предмету «Технології» з використанням компетентнісно-орієнтованих технологій.	29
<i>Лісова С.В.</i> Особливості ефективної професійної підготовки бакалаврів готельно-ресторанної справи в умовах вищого навчального закладу.	33
<i>Літвінчук С.Б.</i> Професійна підготовка майбутніх фахівців-аграріїв в контексті викликів сьогодення.	39
<i>Мойсеєць К.В.</i> Текстова вишивка як елемент кодування слів.	42
<i>Парфенюк О.В.</i> Аналіз графічної підготовки здобувачів вищої освіти у ЗВО України та зарубіжжя.	49
<i>Поліщук Н.В., Гречко В.О.</i> Формування професійної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання та фахівців сфери обслуговування (готельно-ресторанна справа) при вивченні дисципліни «Основи проектування та моделювання».	54
<i>Поліщук Н.В., Крунич В.Р.</i> Основи дизайну у професійній діяльності педагога професійного навчання та фахівця сфери обслуговування (готельно-ресторанна справа).	62
<i>Саванчук О.А.</i> використання сучасних прогресивних технологій у формуванні творчої компетентності майбутнього вчителя трудового навчання.	70
<i>Симонович Н.В., Варфоломєєв Д.І.</i> Змістова характеристика проектно-технологічної компетентності учнів старших класів та її розвиток у процесі трудового навчання.	75
<i>Симонович Н.В., Король О.В.</i> Формування підприємницької компетентності учнів 10-11-х класів у процесі вивчення предмету «Технології».	80
<i>Сингаївський Д.В., Бохін Я.С.</i> Теоретичні основи розвитку графічної компетентності в учнів старших класів на гурткових заняттях з технічної творчості.	84

Улітіна К.А. Професійна підготовка фахівців у вищих закладах освіти в контексті Болонського процесу.	88
Фещук Ю.В., Боюка Ю.А. Графічна компетентність учнів старших класів та її розвиток на заняттях з предмету «Технології» з використанням SMART-технологій.	91
Фещук Ю.В., Герасименко О.А. Використання методу вправ у процесі вивчення профілю «Основи дизайну» в 10-х класах.	94
Фещук Ю.В., Качинська І.М. Теоретичні аспекти розвитку вмінь розробки структурованої документації в учнів старших класів на заняттях предмету «Технології».	99
Шурин О.І. Реалізація ІКТ у процесі фахової підготовки майбутніх учителів технологій.	103
Яциур М.С. Використання інформаційно-комунікаційних технологій в профорієнтаційній підготовці майбутніх учителів трудового навчання та технологій.	106
Яциур М.С. Формування профорієнтаційної компетентності у майбутніх учителів трудового навчання та технологій.	114
Яциур М.С., Кручик О.В. Професійна спрямованість учнів старших класів яка розвивається в процесі профільного навчання.	121
Яциур М.С., Максименко І.М. Професійні наміри старшокласників та їх розвиток у процесі профільного навчання.	128
Яремчук І.А. Формування професійних компетентностей сучасного вчителя трудового навчання.	133
Відомості про авторів.	137

УДК: 378.016:37.0113-051-047.22

М.С. ЯНЦУР

кандидат педагогічних наук, доцент,
професор кафедри професійної освіти,
трудового навчання та технологій,
Рівненський державний гуманітарний університет

ФОРМУВАННЯ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Вихід України на міжнародні ринки та європейський економічний простір неможливе без високоосвічених кваліфікованих фахівців різних галузей. Розпочинається ж підготовка таких фахівців ще в закладах загальної середньої освіти, по закінченню яких учні повинні зробити свій професійний вибір згідно своїх бажань, можливостей і потреб суспільства. На вирішення цієї проблеми наголошується в багатьох державних документах, особливо в Законі України «Про зайнятість населення», в Концепціях про державну систему професійної орієнтації населення, Державному стандарті базової і повної загальної середньої освіти, Положенні про професійну орієнтацію молоді, яка навчається тощо. Практичну реалізацію поставлених в них завдань повинні здійснювати всі педагоги цих закладів, допомагаючи дітям в їх професійному самовизначенні. Але зробити це неможливо без відповідної профорієнтаційної підготовки всіх педагогічних працівників, підготовку яких повинна забезпечувати сучасна вища школа. І особлива роль тут відводиться вчителям трудового навчання та технологій, які безпосередньо на практиці готують учнів до свідомого вибору професії та побудови власної кар'єри, тому вони повинні володіти профорієнтаційною компетентністю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Загальні підходи до розбудови теоретичних основ системи професійної орієнтації учнівської молоді закладені в працях відомих вчених у цій галузі: А.А. Вайсбурга, Д.О. Закатнова, М.М. Захарова, Е.Ф. Зеєра, В.П. Зінченка, Л.А. Йовайші, Є.О. Клімова, І.М. Назімова, Є.М. Павлутенкова, К.К. Платонова, М.С. Пряжнікова, О.Д. Сазонова, В.К. Сидоренка, В.Д. Симоненка, М.П. Тименка, Б.О. Федоришина, С. Фукуями, С.М. Чистякової, М.С. Янцура та ін. Ідеї компетентнісного підходу реалізуються в компетентісно-зорієнтованій освіті, яка спрямована на комплексне засвоєння знань та способів практичної діяльності, завдяки яким людина успішно реалізує себе в різних галузях своєї життєдіяльності.

Компетентнісний підхід в системі освіти розробляли В.І. Байденко, В.О. Болотов, Л.С. Бондар, С.У. Гончаренко, І.В. Гушлевська, І.О. Зимня, В.В. Лаптев, О.С. Лебедев, Н.О. Селезньова, В.В. Серіков, С.О. Сисоєва, Т.О. Строкова, І.В. Родигіна, Ю.В. Татур, І.Д. Фрумін, А.В. Хуторський, С.В. Шишов та ін.

Аналіз результатів низки досліджень сучасного стану профорієнтаційної роботи в закладах освіти, як власних так й інших учених, вказує на не достатню ефективність цієї роботи. Це проявляється в низькому рівні теоретичних знань і вмінь учителів з основ профорієнтації та методики її проведення; стихійності, не контролюваності та формалізму у здійсненні профорієнтаційної роботи, скептичному ставленні до її ефективності; суттєвих розбіжностях у підходах щодо принципу поетапності в здійсненні профорієнтаційної роботи в дошкільних закладах і школі; невідповідності між теоретичними висловлюваннями і практикою роботи; незадовільному стані профорієнтаційної роботи вихователів, учителів, шкільних психологів, лікарів, бібліотекарів; відсутності кабінетів профорієнтації та куточків профінформації; ненаданні професійних консультацій школярам; стихійності та поодинокості профорієнтаційних заходів і відсутності спеціальних курсів з профорієнтації в школі; невиконанні вимог "Положення про професійну орієнтацію молоді, яка навчається" тощо. З цього випливає, що основною проблемою слабкої профорієнтаційної роботи з учнями є недостатня підготовленість педагогів до її здійснення. В той же час ключові аспекти проблеми профорієнтаційної підготовки майбутніх учителів відображено в працях В.В. Андарала, І.П. Ареф'єва, М.Т. Благініної, Г.П. Бондаренко, Л.І. Бондарчука, М.А. Весни, В.П. Витязєва, В.П. Зінченко, С.Т. Золотухіної, Г.І. Клімова, Є.М. Павлутенкова, Н.А. Побірченко, В.А. Рижова, О.Д. Сазонова, В.Д. Симоненка, Б.С. Ханжарової, В.Б. Харламенко, М.О. Ховрича, Н. Шадієва, Л.М. Шмигірілової, М.С. Янцура та ін. Не зважаючи на те, що цій проблемі приділяють увагу не лише науковці, а й практики, вона і надалі залишається далекою від остаточного вирішення. Зокрема, це стосується формування профорієнтаційної компетентності в майбутніх учителів трудового навчання та технологій.

Формування цілей статті (постановка проблеми). Мета статті – обґрунтувати та визначити суть, компоненти та зміст профорієнтаційної компетентності майбутніх учителів трудового навчання та технологій і методичні підходи до її формування в навчально-виховному процесі.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Традиційно мета освіти визначалася набором знань, умінь і навичок, якими має оволодіти здобувач. Сьогодні соціуму необхідні фахівці, готові змінюватись та пристосовуватись до нових потреб життя, оперувати й управляти інформацією, активно діяти, швидко приймати рішення, навчатись упродовж життя. А це значною мірою залежить

не від отриманих знань, умінь і навичок, а від якостей, для позначення яких використовуються поняття компетенція і компетентність, які найбільше відповідають сучасному розумінню мети освіти. Зазначимо, що у Законі України «Про вищу освіту» під компетентністю розуміється здатність особи успішно соціалізуватися, навчатися, провадити професійну діяльність, яка виникає на основі динамічної комбінації знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей [2]. Крім цього компетентність – це ситуативна категорія, тому що виражається в готовності до здійснення якоїсь діяльності в конкретних життєвих ситуаціях. Зовнішня дійсність структурується відповідно внутрішньої, а внутрішня, у свою чергу, відтворює вплив навколишнього середовища. Прояв компетентності можна оцінити тільки на основі сформованої в людини сукупності умінь та її поведінкових реакцій. Тому не зупиняючись на аналізі цього поняття, яке детально розкрито в працях відомих науковців, розглянемо суть та зміст профорієнтаційної компетентності майбутніх педагогів.

Виходячи з цих позицій і розглядається профорієнтаційна компетентність, яка ґрунтується на розумінні професійної орієнтації як цілісної системи соціально-економічних, правових, психолого-педагогічних, медико-фізіологічних і виробничо-технічних заходів, спрямованих на забезпечення активного, мобільного, свідомого особистісно-зорієнтованого професійного самовизначення та трудового становлення людини з урахуванням своїх можливостей та індивідуальних особливостей і кон'юнктури ринку праці для повноцінної самореалізації та самоствердження в професійній діяльності. Вона є інтегральною, динамічною науково-практичною системою взаємодії особистості і суспільства (різноманітною на різних вікових етапах розвитку людини), яка об'єднує процеси пізнання і аналізу професій, діагностики психофізіологічних якостей особистості, самоаналізу, самовиховання, профільних і професійних проб, вибору або перевибору певного виду трудової діяльності чи конкретної професії, адаптації в професії і тим самим забезпечує формування у молоді професійної перспективи, тобто планування і здійснення особистісного, професійного і кар'єрного розвитку. [7] Профорієнтація здійснюється послідовно і цілеспрямовано в усіх закладах освіти при вивченні всіх навчальних дисциплін, але безпосередньо вона закладена в Положенні про професійну орієнтацію молоді, яка навчається [1]. Цим і обумовлюється суть профорієнтаційної компетентності, як складової професійно-педагогічної компетентності вчителя. На думку В.П. Зінченка профорієнтаційна компетентність це комплекс особистісних можливостей педагога, які дозволяють йому ефективно і доцільно реалізовувати цілі і завдання профорієнтаційної роботи з учнями [4]. Таких же поглядів дотримуються Х.В. Процько, А.Л. Шайкова та ін.

За результатами проведеного аналізу здійснимо спробу сформулювати власне визначення вказаного поняття. Таким чином, *профорієнтаційна компетентність* вчителя – це набута в процесі життя і навчання комплексна особистісна можливість, яка складається зі знань, умінь, досвіду, цінностей і ставлення, що дозволяють йому ефективно і доцільно реалізовувати мету, завдання та зміст професійної орієнтації учнівської молоді в навчальному й позанавчальному процесі з певного предмету.

Для того, щоб здійснювати підготовку школярів до професійного самовизначення, вчитель повинен ефективно реалізовувати всі компоненти системи професійної орієнтації учнівської молоді, які об'єднані спільністю мети та єдністю управління: професійна просвіта (профінформація), попередня профорієнтаційна психодіагностика, професійна активізація, професійна консультація, професійний відбір (добір), соціально-професійна адаптація, професійна переорієнтація, професійне виховання та розвиток і професіографія. Тому профорієнтаційна компетентність вчителя складається з *компонентів*, які відображають його види діяльності згідно вказаної структури системи профорієнтації: *профпосвітницький, попередній профпсиходіагностичний, профактивізаційний, профконсультаційний, профвідбірний, профадаптаційний, профпереорієнтаційний, профвиховний, професіографічний*. Профпосвітницький забезпечує формування в учнів уявлень, понять та знань про світ професій, їх вимоги до особистості, соціально-економічні, правові, психологічні і фізіологічні умови правильного вибору професії, способи та умови здобуття професії, виховання позитивного ставлення молоді людини до різних видів діяльності, формування мотивованих професійних намірів з урахуванням бажань і можливостей особистості та потреб ринку праці. Попередній профпсиходіагностичний передбачає дослідження і оцінку індивідуальних особливостей особистості з метою встановлення ступеню розвитку її професійно важливих якостей та прогнозування її професійної придатності до різних видів діяльності. Профактивізаційний полягає у розвитку інтересів, нахилів, здібностей учнів шляхом залучення їх до активної «проби сил» або так звані професійні проби, в процесі яких вони отримують реальний досвід початкової праці в обраній або подібній сфері діяльності. Профконсультаційний ґрунтується на взаємодії вчителя та особи, яка потребує допомоги у виборі професії, закладу освіти, профілю навчання з метою встановлення видів діяльності, які найкраще підходять цій особі з урахуванням її інтересів, нахилів, здібностей, індивідуально-типологічних особливостей, досвіду і потреб ринку праці. Профвідбірний передбачає визначення ступеню професійної придатності особи на основі наявних у неї фізичних і психічних відмінностей щодо окремих видів професійної діяльності та навчання згідно нормативних вимог з метою прогнозування успішності оволодіння цими видами діяльності. Профадаптаційний покликаний сприяти швидкому пристосуванню особи до

умов професійного навчання і праці, успішному професійному становленню працівника. Профвиховний забезпечує формування і розвиток у людини професійно важливих морально-етичних якостей, професійної спрямованості. Профпереорієнтаційний спрямований на забезпечення безболісного переходу особи від однієї професії до іншої в силу реальних обставин, що склались, але на основі вже набутих професійних якостей, важливої особистісної та суспільної цінності. Професіографічний забезпечує класифікацію та опис професій за різними ознаками на основі їх вивчення і є *основою, фундаментом* всієї професійної орієнтації та *системоутворюючим* її компонентом.

Профорієнтаційна робота – це органічна складова частина навчально-виховного процесу закладу освіти. Саме тому, для її проведення, вчитель повинен досконало володіти основними профорієнтаційними функціями: конструктивною, інформаційною, орієнтаційною, організаційною, дослідницько-гностичною, комунікативною, мобілізаційною, методичною, громадсько-педагогічною, розвивально-коректувальною, які визначені нами на основі аналізу напрямів діяльності фахівців з профорієнтації і описані у відповідній літературі [5]. Кожна з цих функцій знаходить своє відображення в реалізації системи профорієнтаційної роботи вчителями трудового навчання та технологій.

Для виконання вказаних функцій необхідно сформувати в майбутніх учителів трудового навчання та технологій відповідні компетентності, тобто знання, вміння, ставлення та цінності, враховуючи при цьому специфіку їх діяльності в закладах загальної середньої освіти. Центральними тут виступають профорієнтаційні знання та вміння, які деталізуються у відповідних навчальних дисциплінах, системо утворюючою серед яких є дисципліна «Теорія і методика профорієнтаційної роботи», яка вивчається в 8-му семестрі підготовки бакалавра. При її вивченні передбачається формування у студентів **знань**: історії становлення і розвитку профорієнтації в Україні та за рубежом; мети і завдань профорієнтації на сучасному етапі; методологічних основ, тенденцій і принципів профорієнтаційної роботи, концепцій та положень державної системи профорієнтації в країні; суті, характеристики і факторів соціально-професійного самовизначення особистості; формули, ситуацій, мотивів, правил і помилок вибору професії; змісту та послідовності складання особистого професійного плану; мети, завдань, компонентів, етапів та періодів, умов реалізації системи профорієнтації учнівської молоді; теоретичних засад професіографії: класифікації, описів та аналізу професій; психофізіологічної характеристики професій різних типів; систем профорієнтації молоді в різних країнах світу; суті, завдань, структури, форм і методів профпросвіти учнів; суті, предмету та завдань профорієнтаційної психодіагностики на основі розуміння структури особистості школяра і методів її вивчення та побудови профдіагностичного висновку; змісту та методики використання ЕОМ у профорієнтаційній психодіагностиці учнів;

суті, мети, завдань, видів, змісту, форм та методів профактивізації учнів; мети, завдань, видів, змісту, етапів і типології профконсультації та методики її проведення в школі; суті, факторів, типів і видів профвідбору та етапів його проведення, суті і факторів профпридатності; суті, видів, факторів, показників, критеріїв, етапів, форм і методів соціально-професійної адаптації особистості; суті, мети, завдань, основних етапів та факторів професійної переорієнтації особистості; мети, завдань, змісту, форм і методів професійної орієнтації учнів початкових класів; мети, завдань, змісту, форм і методів профорієнтації учнів основної та старшої школи у процесі трудового, профільного і професійного навчання; суті, класифікації, функцій і специфіки профорієнтаційних ігор та етапів їх проведення. На основі цих узагальнених знань у студентів формуються **вміння**: аналізувати наукову і навчально-методичну літературу з профорієнтації та відбирати необхідний профорієнтаційний матеріал для занять; визначати профорієнтаційні можливості навчальної та позанавчальної діяльності учнів, готувати профінформаційні матеріали, враховуючи вікові й індивідуальні особливості школярів; виконувати аналіз професій на основі їх психологічної класифікації та складати формули професій; розробляти та застосовувати в роботі з учнями професіографічні матеріали: професіограми та професіографічні картки; проводити діагностику професійних інтересів, нахилів, мотивів, намірів, окремих психічних процесів і функцій, здібностей і темпераменту учнів, визначати професійний тип особистості та індивідуальні особливості особистості як бланковими, так і комп'ютерними методиками і робити відповідні висновки щодо професійного самовизначення школярів на основі діагностичної карти особистості; навчати учнів здійснювати самоаналіз з метою свідомого вибору професії; планувати і реалізовувати профорієнтаційну спрямованість на заняттях трудового навчання, здійснюючи професійну просвіту, виховання, розвиток і активізацію учнів (визначати зміст і розробляти методикку та проводити профільні і професійні проби); надавати своєчасну професійну консультацію в ході комплексної професійної орієнтації. [3] Ґрунтуючись на цих знаннях і вміннях у майбутніх учителів трудового навчання та технологій формуються відповідні профорієнтаційні цінності та ставлення: усвідомлення ролі трудового навчання та технологій у професійному самовизначенні школярів, розуміння напрямів розвитку сучасного виробництва та відповідних сфер професійної діяльності людини, шанобливе ставлення до праці та всіх професій, ініціативність і дослідництво в галузі профорієнтації, усвідомлення цінності праці та працьовитості для досягнення добробуту, розуміння важливості виконання різних професійних ролей в соціумі, відповідальне і шанобливе ставлення до традиційних професій свого народу, критичне ставлення до інформації про професії та сфери діяльності, усвідомлення необхідності безпечної організації власної профорієнтаційної діяльності. Формування профорієнтаційної компетентності у студентів відбувається як в процесі лекційних, практичних і лабораторних

занять з дисциплін профорієнтаційного циклу, так і при виконання відповідних ІНДЗ, курсових і кваліфікаційних робіт та проходженні навчальних і виробничих практик, що відображено у відповідних навчальних посібниках, розроблених нами [6; 7].

Запропонований нами зміст навчальної дисципліни проходив експериментальну перевірку, в якому приймали участь студенти бакалаврату зі спеціальності «Середня освіта. Трудове навчання та технології» РДГУ. Сформованість у них передбачених знань, вмінь, цінностей та ставлень визначалася різними методами за 4-ма рівнями: високим, достатнім, середнім і низьким. Це дало можливість визначити глибину й повноту, системність й усвідомленість знань, що відображається не лише в переказі лекцій чи матеріалу підручників, а в правильній аргументації основних положень, а також вмінь використовувати отримані знання на практиці, активність та творчий підхід до проведення профорієнтаційної роботи, особливо професіографічних досліджень, самостійність у вирішенні профорієнтаційних завдань. Аналізуючи отримані результати експериментальної роботи можна зробити висновок, що профорієнтаційна компетентність у майбутніх учителів трудового навчання та технологій сформована на високому рівні у 15,5%, на достатньому – у 46,5%, на середньому – у 32,8%, а на низькому – у 5,2%.

Висновки з даного дослідження та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Таким чином, нами обґрунтовано та визначено суть, компоненти та зміст профорієнтаційної компетентності майбутніх учителів трудового навчання та технологій і методичні підходи до її формування в навчально-виховному процесі закладу вищої освіти. Особливої уваги в подальшому потребує проблема підготовки майбутніх майстрів виробничого навчання та викладачів закладів професійно-технічної освіти до здійснення профорієнтаційної роботи з учнівською молоддю.

Список літератури:

1. Положення про професійну орієнтацію молоді, яка навчається. Затверджено наказом Міносвіти, Мінпраці і Мін-ва у справах молоді і спорту України 02.06.95 р. № 159 (30) 1526. Інформаційний збірник Міністерства освіти України. 1995. № 15. С. 2-7.
2. Про вищу освіту. Закон України № 1556 VII та в редакції від 18.04.2021 р. № 1369-IX. Відомості Верховної Ради України. 2021. № 37-38.
3. Теорія і методика профорієнтаційної роботи: програма навчальної дисципліни. Спеціальність 014 «Середня освіта. (Трудове навчання та технології)». І рівень вищої освіти «Бакалавр» / розробник програми: М.С. Янцур, к. п. н., професор. Рівне: РДГУ, 2020. 15 с.
4. Формування профорієнтаційної компетентності педагога: теорія і практика: монографія / В.П. Зінченко, В.Б. Харламенко, М.С. Янцур та ін.; за ред. В.П. Зінченка. Глухів: ГНПУ ім. О. Довженка, 2010. 198 с.

5. Янцур М.С. Визначення функцій фахівців з професійної орієнтації учнівської молоді. Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: збірник наукових праць: наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Рівне: РДГУ, 2002. Випуск 19. С. 151-155.
6. Янцур М.С. Практикум з професійної орієнтації і методики профорієнтаційної роботи: навчальний посібник. Київ: Видавничий Дім “Слово”, 2012. 216 с.
7. Янцур М.С. Професійна орієнтація і методика профорієнтаційної роботи: курс лекцій: навчальний посібник. Київ: Видавничий Дім “Слово”, 2012. 464 с.

УДК: 373.5.091.33

М.С. ЯНЦУР

кандидат педагогічних наук, доцент,
професор кафедри професійної освіти,
трудового навчання та технологій,

Рівненський державний гуманітарний університет

О.В. КРУЧИК

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 014.10. Середня освіта (Трудове навчання та технології),
Рівненський державний гуманітарний університет

ПРОФЕСІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ ЯКА РОЗВИВАЄТЬСЯ В ПРОЦЕСІ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Інтеграція України в світовий економічний простір та зростання конкурентної боротьби на глобалізованих ринках товарів, послуг та робочої сили, актуалізували проблему ефективного формування, відтворення й використання її трудового потенціалу, зокрема – кваліфікованих фахівців, як фактору забезпечення конкурентоздатності вітчизняної економіки. Тому рядом законів та інших державних документів України передбачено, що одним з головних завдань загальноосвітньої школи є забезпечення професійного самовизначення її випускників, основним компонентом якого є професійна спрямованість учнів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Проблема розвитку професійної спрямованості саме учнів 10-11-х класів пояснюється тим, що якраз після закінчення старшої школи виникають зміни в структурі особистості учня, вирішуються проблеми професійного та життєвого самовизначення, формуються життєві та професійні плани. Питання професійного самовизначення учнівської молоді посідає важливе місце у педагогічній та віковій психології, оскільки стосується вирішального моменту

Наукове видання

АКТУЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНО- ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

**Матеріали Всеукраїнської Інтернет-конференції
28 квітня 2021 р.**

Упорядники: Герасименко Олександр Анатолійович,
Дупак Надія Василівна,
Поліщук Наталія Володимирівна,
Симонович Наталія Василівна,
Фещук Юрій Вікторович

Друкується без редакційної правки

Відповідальний за випуск Лісова С.В.

Здано до набору 19.04.2021 р. Підписано до друку 26.05.2021 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman.
Друк різнографічний. Ум. друк. арк. 11,1.

Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету,
33028, м. Рівне, вул. С.Бандери, 12